

TIDSSKRIFTET FØNIX

*Ole Jensens erindringer er historien om, hvordan
en teologisk grundholdning bliver til*

Anmeldelse af Ole Jensen, *Og så alligevel ... – Erindringer* (Forlaget Klim 2019).

ANNA BANK JEPPESEN
PH.D.-STIPENDIAT, CAND.THEOL.

FØNIX ÅRG. 2020, s. 120-122

*Dette værk er licenseret under en Creative Commons-licens
CC BY-NC-ND 2.5 DK*

www.foenix1976.dk

ISSN 2446-175X

Ole Jensens erindringer er historien om, hvordan en teologisk grundholdning bliver til

”Mod slutningen af livet kan det ligne et fragment, der hænger sammenhængsløst i luften. *Og så alligevel...*”

Titlen på Ole Jensens erindringer afspejler på fin, underspillet vis menneskets trang til sammenhæng – til i det brogede og ind imellem fragmenterede livsforløb at finde en rød tråd eller se *en tendens*, som han formulerer det i forordets allerførste linjer. Og det er da også Jensens hovedærinde på de knap 350 sider, der fortæller historien om hans offentlige virke som teolog – både i den akademiske og den kirkelige samt i folkehøjskolens verden. Erindringerne er et forsøg på fra forfatterens side at få hold på de afgørende begivenheder og vendepunkter, der knytter sig til hans lange og alsidige virke som (bl.a.) professor, domprovst, sognepræst, højskoleforstander og rektor, hvor teologien eller det teologiske ståsted viser sig at være den samlende tendens.

Selvom Ole Jensen således har båret adskillige ”kasketter” – titler skorter det, som antydnet, ikke på – fornemmer man alligevel klart, hvordan hans arbejde i en vis forstand fra begyndelse til slut har kredset om samme grundlæggende tema eller problemstilling: Det skabte livs iboende værdi og metafysiske dybde, herunder i særdeleshed spørgsmålet om menneskets problematiske udnyttelse af naturen og arternes udryddelse. Mødet på Askov Højskole med ”Store Knud”, som forstander Knud Hansen kaldtes, og Thorkild Bjørnvigs poesi blev startskuddet på Jensens teologiske ”mission”: at gøre op med den for ham forfejlede eksistensteologi ved at genopdage skabelsesteologien, at rette opmærksomheden fra anden til første trosartikel. Et opgør, der naturligvis blev stærkt præget af professor ved Århus Universitet, K.E. Løgstrup, der om nogen blev Ole Jensens teologiske forbillede og læremester. Jensens grundsynspunkt er, at eksistensteologiens isolering af troen i ”bevidsthedens reservat” har haft katastrofale konsekvenser for menneskets forståelse af og omgang med den fysiske natur. Man har opfattet naturen som værende udelukkende til menneskets disposition, uden selvstændig værd.

Hvad der først og fremmest må fremhæves ved bogen er den evne, Ole Jensen har til at skildre, hvordan den personlige teologiske holdning altid opstår, formes og udvikles i samspil med ydre begivenheder, teologiske forbilleder og lærere, tilfældige møder og opståede muligheder, chancer

som tages. At teologi med andre ord aldrig bliver til i et vakuum, men altid er både personlig og bestemt af sin tid og sit miljø. Og at et velfunderet teologisk ståsted på én gang udvikles og formes igennem et langt liv og i en vis forstand altid forbliver det samme.

Man hævder af og til, at akademikere skal afholde sig fra at skrive selvbiografier, fordi de sjældent lever dramatiske og begivenhedsrige liv, men tværtimod sidder det meste af tiden bag et skrivebord. Det gælder da også for Ole Jensens bog, at de begivenheder, der står klarest frem, finder sted langt væk fra det akademiske elfenbenstårn. Kapitlerne om disputatsen - der bogstaveligt talt bliver til i et tårn, nemlig Statsbibliotekets bogtårn - bliver en anelse tunge, og efterlader én med fornemmelsen af, at man formentlig ville have mere glæde af at læse selve disputatsen. Derimod er det mere interessant at få et indblik i Ole Jensens møde med den hinduistiske kultur og overvejelser over den kristne mission under opholdet i Indien i 1970'erne.

Overordnet set giver erindringerne et glimrende indblik i og en fornemmelse for både det teologiske og kirkelige miljø i Danmark gennem de sidste 60-70 år. Fordi Ole Jensen i stedet for at blive ved sin akademiske læst har bevæget sig vidt omkring både geografisk og karrieremæssigt, kommer vi det også som læsere. De store aarhusteologer, P.G. Lindhardt, Johannes Sløk, K.E. Løgstrup og Regin Prenter, optræder som levende personer og stemningen og holdningerne på universitetet og i højskolemiljøet beskrives indefra, hvad der i hovedsagen er positivt og giver et indtryk af en universitetskultur, der i dag må siges at tilhøre fortiden. Indimellem tenderer beskrivelserne dog det indforståede og følges op af unødvendig *namedropping*. De sympatiske beskrivelser af de åndelige fyrtårne dominerer, mens kritikken af teologer som Sløk og Kemp er holdt i en sober og forholdsvis saglig tone.

Også modsætningerne mellem de kirkelige retninger tegnes nuanceret op. Karikaturerne undgås, og de forskellige retninger tilkendes deres styrker og svagheder. Gudstjenesten i den grundtvigske frimenighed, Ole Jensen var en del af som barn, huskes for den intense religiøse følelsesfuldhed, Indre Mission prises for sin sociale og diakonale indsats, og trods kritikken af eksistensteologien roses den i Lindhardts formidling for sin minimalisme og klarhed. Desuden er den kvalificerede diskussion af den brede og derfor efterhånden nærmest intetsigende betegnelse "grundtvig-tidehvervsk" velgørende. For de yngre tidehvervsteologer er bindestregen ifølge Ole Jensen blevet en undskyldning for på én gang at abonnere på en tidehvervsk forkyndelse og en grundtvigsk nationalkonservatisme, mens de

ældre tidehvervsteologer anklages for at have fornægtet skabelsesreligiøsitet i Grundtvigs tilværelsesforståelse. Grundtvig og Tidehverv kan ikke forenes, og Ole Jensen holder sig til Grundtvig.

Afslutningsvis får vi Ole Jensens frugtbare personlige overvejelser over forholdet mellem poesien, tilværelsen og kristendommen, der i særlig grad prægedes af hans varme forhold til Bjørnvig og dennes digtning. Det poetiske er, når væren viser sig, lyder det som en slags opsummering: ”Det kan ikke forberedes, det hænder med os, hvor og når det vil, og vasker sanser og sind fri af trivialitet, travlhed, sløvhed, rutine. Det er vederfarelse. Tilværelsens elementære poesi er værensmiraklets ligefremme tilsynekomst i detaljen, det største i det mindste.” (s. 332) Eksistensteologiens modsætning mellem poesi og kristendom er hævet. Og dog udtrykker disse afsluttende kapitler også en bevidsthed om, at ”deadline truer”, og at døden er det, der gør, at livet – trods det skabtes meningsfuldhed – ikke går op. ”Det er så ærgerligt, at man skal dø,” som det til slut nøgternt slås fast. Selvom tilværelsen og verden i sig selv er værdifuld og uerstattelig, *må* evangeliet derfor have det sidste ord. Første og anden trosartikel er ikke et spørgsmål om et enten-eller, men et både-og. Ved at skrive sine erindringer kan man muligvis forsones sig med livet, glæde sig over, hvad der gik, som det skulle, over de muligheder, der gav sig, og måske komme overens med det, som mislykkedes – men med døden er det en anden sag. Den må Kristus forsones os med. Den forsigtighed og sans for nuancer, som bogens titel indikerer, er således et kendetegn for bogens grundtone, som gør den læsværdig for den teologisk interesserede læser med et vist kendskab til det miljø og den tankeverden, som Ole Jensen har levet sit liv i.